

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва, обліку та фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО

«29» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ОК 33. СТРАХУВАННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень бакалавр

(бакалавр, магістр)

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(освітньо-професійна програма) «Фінанси, банківська справа та страхування»факультет економічний

(назва факультету)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Страхування»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Розробники:

Олександр ПРИСТЕМСЬКИЙ, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів, д.е.н., професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри підприємництва, обліку та фінансів

Протокол від «28» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Алла КАРНАУШЕНКО

«28» серпня 2024 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Затверджено на Вченій раді економічного факультету

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (шифр і назва)		
Змістовних частин – 3	Спеціалізація (професійне спрямування): (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання немає (назва)		4-й	3-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		7-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента -	Освітньо-професійний рівень: бакалавр	Лекції	
		36 год.	-
		Практичні, семінарські	
		38 год.	-
		Лабораторні	
		-	- год.
		Самостійна робота	
		78 год.	-
Індивідуальні завдання:			
- год.	- год.		
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/1;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Страховання» є процеси формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування або чинним законодавством за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів та доходів від розміщення коштів цих фондів..

Об'єктом вивчення дисципліни є сукупність економічних відносин, що виникають у процесі страхування.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна має взаємозв'язок з такими дисциплінами як: Економічна грамотність, Гроші та кредит, Фінанси, Персональні фінанси, Фінанси підприємств, Банківська справа, Інвестування та ін. дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Страховання» є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок, необхідних оволодіння теорією і практикою страхування, набуття теоретико - методичними та практичними навиками фінансово-економічної роботи у сфері страхування.

Результати навчання:

1. Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

2. Загальні компетентності (ЗК): ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК): СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки та фінансів за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури, зокрема в аграрній сфері. СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання (зокрема фінанси аграрних підприємств), фінанси домогосподарств, фінансові (фондові) ринки, банківська система та страхування. СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового (фондового) ринку. СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

4. Програмні результати навчання: ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних та фінансових систем. ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем. ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання (зокрема і аграрних підприємств), фінансів домогосподарств, фінансових (фондових) ринків, банківської системи та страхування. ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан сучасних фінансових систем. ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності. ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Soft skills: комунікативні навички (письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести суперечки (дискусії) і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді), уміння виступати привселюдно (навички, необхідні для виступів на публіці; презентувати результати власних досліджень), керування часом (уміння справлятися із завданнями вчасно не порушуючи дедлайнів), гнучкість і адаптивність (уміння аналізувати ситуацію, здатність концентруватися на вирішенні проблеми), лідерські якості (уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння визначати мету та завдання, планувати), особисті якості (креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовна частина 1.

ТЕМА 1. ВСТУП ДО СТРАХУВАННЯ

1. Зміст поняття “страхування”. 2. Історія розвитку страхування. 3. Роль страхування в сучасному житті

ТЕМА 2. СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СТРАХУВАННЯ

1. Необхідність і форми страхового захисту. 2. Функції страхування. 3. Принципи страхування.

ТЕМА 3. КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ

1. Класифікація за критеріями страхування. 2. Класифікація за ознаками страхування. 3. Обов'язкове та добровільне страхування.

ТЕМА 4. СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

1. Поняття й основні характеристики ризику. Ознаки страхового ризику. 2. Характеристика ризиків у страховій діяльності. 3. Управління страховими ризиками (ризик-менеджмент у страхуванні)

ТЕМА 5. СТРАХОВИЙ РИНОК

1. Загальна характеристика страхового ринку. 2. Структура страхового ринку. 3. Інфраструктура страхового ринку. 4. Страхові посередники. 5. Об'єднання страховиків та учасників страхового ринку

ТЕМА 6. СТРАХОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. Порядок укладання й ведення договору страхування. 2. Системи страхової відповідальності. 3. Структура та органи управління страховою організацією.

Змістовна частина 2.

ТЕМА 7. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКУ ТАРИФНИХ СТАВОК

1. Сутність та призначення актуарних розрахунків. 2. Показники страхової статистики. 3. Тарифна ставка: структура та методика розрахунку.

ТЕМА 8. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Основи регулювання страхової діяльності. 2. Завдання та функції державного нагляду за страховою діяльністю в Україні. 3. Порядок реєстрації, ліцензування, реорганізації й ліквідації страхової компанії.

ТЕМА 9. ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ

1. Економічний зміст і класифікація особистого страхування. 2. Страхування від нещасних випадків. 3. Медичне страхування. 4. Страхування життя.

ТЕМА 10. СТРАХУВАННЯ МАЙНА

1. Загальні положення майнового страхування. 2. Страхування майна юридичних осіб. 3. Страхування майна фізичних осіб. 4. Страхування транспортних засобів і вантажів.

ТЕМА 11. СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

1. Загальні положення страхування відповідальності. 2. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. 3. Функції Моторного (транспортного) страхового бюро України. 4. Міжнародна система «Зелена картка». 5. Страхування інших видів відповідальності

ТЕМА 12. ПЕРЕСТРАХУВАННЯ ТА СПІВСТРАХУВАННЯ

1. Необхідність, сутність і принципи перестраховання. 2. Методи перестраховання, їх характеристика. 3. Пропорційна форма перестраховання. Види договорів пропорційного перестраховання. 4. Непропорційна форма перестраховання. Види договорів непропорційного перестраховання. 5. Співстраховання й механізм його застосування.

Змістовна частина 3.

ТЕМА 13. ДОХОДИ, ВИТРАТИ Й ПРИБУТОК СТРАХОВИКА

1. Характеристика доходів страхових компаній. 2. Характеристика видатків страхових компаній. 3. Формування фінансових результатів страховика

ТЕМА 14. ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1. Поняття фінансової надійності страховика. 2. Умови забезпечення платоспроможності страховика. 3. Страхові резерви й порядок їх формування. 4. Оцінювання фінансового стану страховика

ТЕМА 15. ОСОБЛИВІ ВИДИ СТРАХУВАННЯ

1. Туристичне страхування. 2. Сільськогосподарське страхування. 3. Кіберстрахування. 4. Інші види страхування.

ТЕМА 16. МІЖНАРОДНИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРАХОВІ ІНСТИТУТИ

1. Система міжнародного страхування як основа управління світовими ризиками. 2. Поняття міжнародного страхового ринку та його особливості. 3. Структура міжнародного страхового ринку та його інститути. 4. Сутність і базові складові кількісного і регіонального аналізу міжнародного страхового ринку.

ТЕМА 17. СТРАХОВІ РИНКИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ

1. Північноамериканський страховий ринок: структура і особливості функціонування. 2. Європейський страховий ринок: інститути страхових ринків Великобританії, Франції, Німеччини та особливості їх функціонування. 3. Азійський страховий ринок та особливості його функціонування.

ТЕМА 18. ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ МІЖНАРОДНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ

1. Недоліки сучасних систем міжнародного страхування. 2. Злочини на міжнародному страховому ринку. 3. Міжнародний досвід боротьби з шахрайством на міжнародному страховому ринку. 4. Оцінка умов, тенденцій та перспектив розвитку міжнародного страхового ринку та його інституційної структури на сучасному етапі.

4. Структура навчальної дисципліни

№	Назви тем змістових модулів	Кількість годин курсу									
		Денна ФН					Заочна ФН				
		усього	л	пр	інд	ср	усього	л	пр	інд	ср
Змістовна частина 1.											
1	ВСТУП ДО СТРАХУВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
2	СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СТРАХУВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
3	КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
4	СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
5	СТРАХОВИЙ РИНОК	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
6	СТРАХОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
	Разом за змістовною частиною 2	48	12	12	-	24	-	-	-	-	-
Змістовна частина 2.											
7	МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКУ ТАРИФНИХ СТАВОК	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
8	ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
9	ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
10	СТРАХУВАННЯ МАЙНА	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
11	СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
12	ПЕРЕСТРАХУВАННЯ ТА СПІВСТРАХУВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
	Разом за змістовною частиною 2	48	12	12	-	24	-	-	-	-	-
Змістовна частина 3.											
13	ДОХОДИ, ВИТРАТИ Й ПРИБУТОК СТРАХОВИКА	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
14	ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
15	ОСОБЛИВИ ВИДИ СТРАХУВАННЯ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
16	МІЖНАРОДНИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРАХОВІ ІНСТИТУТИ	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
17	СТРАХОВІ РИНКИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ	10	2	2	-	6	-	-	-	-	-
18	ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	12	2	4	-	6	-	-	-	-	-

ІНСТИТУТІВ МІЖНАРОДНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ											
Разом за змістовною частиною 3	54	12	14	-	28	-	-	-	-	-	-
Всього	150	36	38	-	76	-	-	-	-	-	-

5. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна ФН	Заочна ФН
1	2	3
ВСТУП ДО СТРАХУВАННЯ	2	-
СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СТРАХУВАННЯ	2	-
КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ	2	-
СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ	2	-
СТРАХОВИЙ РИНОК	2	-
СТРАХОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ	2	-
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКУ ТАРИФНИХ СТАВОК	2	-
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	2	-
ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ	2	-
СТРАХУВАННЯ МАЙНА	2	-
СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	2	-
ПЕРЕСТРАХУВАННЯ ТА СПІВСТРАХУВАННЯ	2	-
ДОХОДИ, ВИТРАТИ Й ПРИБУТОК СТРАХОВИКА	2	-
ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	2	-
ОСОБЛИВІ ВИДИ СТРАХУВАННЯ	2	-
МІЖНАРОДНИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРАХОВІ ІНСТИТУТИ	2	-
СТРАХОВІ РИНКИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ	2	-
ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ МІЖНАРОДНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ	4	-
Разом	38	-

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів пов'язана із опрацюванням рекомендованої літератури та конспекту лекцій з метою поглиблення отриманих знань, вивчення питань, які не розглядалися під час аудиторних занять, підготовкою до практичних занять, поточних та модульних контрольних робіт. Звіти про самостійну роботу здобувачами не подаються. Вивчення матеріалу, передбаченого робочою програмою дисципліни, перевіряється під час поточного та підсумкового контролю знань, захисту індивідуальної роботи.

Назва теми	Кількість годин	
	Денна ФН	Заочна ФН
1	2	3
ВСТУП ДО СТРАХУВАННЯ	4	-
СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СТРАХУВАННЯ	4	-
КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ	4	-
СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ	4	-
СТРАХОВИЙ РИНОК	4	-
СТРАХОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ	4	-
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКУ ТАРИФНИХ СТАВОК	4	-
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	4	-
ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ	4	-
СТРАХУВАННЯ МАЙНА	4	-
СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	4	-
ПЕРЕСТРАХУВАННЯ ТА СПІВСТРАХУВАННЯ	4	-
ДОХОДИ, ВИТРАТИ Й ПРИБУТОК СТРАХОВИКА	4	-
ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	4	-
ОСОБЛИВІ ВИДИ СТРАХУВАННЯ	4	-
МІЖНАРОДНИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРАХОВІ ІНСТИТУТИ	4	-
СТРАХОВІ РИНКИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ	6	-
ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ МІЖНАРОДНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ	6	-
Разом	76	-

7. Методи навчання

Викладення лекційного курсу здійснюється із застосуванням мультимедійної презентації. При проведенні практичних занять передбачається застосування ПК. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання, передбачається розв'язання виробничих ситуацій, дискусійне обговорення проблемних питань, тестовий контроль.

З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, що передбачені ОП «Фінанси, банківська справа та страхування», впроваджуються інноваційні методи навчання, які забезпечують комплексне оновлення традиційного освітнього процесу.

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, пояснювальний, інструктивно-практичний, пояснювально-спонукальний; виконавський, репродуктивний.

За джерелами передавання і характером сприймання інформації використовуються словесні, наочні та практичні методи.

Словесні методи - розповідь, пояснення, бесіда; практичні методи - практичні роботи з використанням практичних кейсів та задач; самостійна робота - в опрацюванні матеріалу лекцій, а також в підготовці до практичних (семінарських) занять, пошук інформації в мережі Інтернет.

Навчальна дисципліна «Страхування» викладається шляхом поєднання аудиторних занять із самостійною роботою.

Базовою є методика навчання на лекціях із застосуванням мультимедійного методу. На практичних (семінарських) заняттях використовуються різні форми та методи навчання: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, розв'язання задач, виконання самостійних і контрольних робіт та інші.

8. Методи контролю

Методи контролю використовуються згідно затвердженого ПОЛОЖЕННЯ про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС (http://www.ksau.kherson.ua/files/_pologen/Освітня діяльність/Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС.pdf).

Методи контролю: Усний контроль (індивідуальне/фронтальне опитування), метод тестового контролю, поточні семестрові роботи; метод самоконтролю; метод письмового контролю: контрольна робота. Проміжний контроль з дисципліни включає тестовий контроль, перевірка творчих завдань та презентацій, оцінка за активність здобувачів на заняттях, участь у конференціях шляхом підготовки доповіді та опублікування тез та статей, участь у заходах неформальної освіти за наявності підтверджуючих документів, створення презентаційних матеріалів за проблематикою дисципліни. Підсумковий контроль: залік на основі результатів поточного контролю, підсумкового контролю за змістовими частинами та виконання завдань самостійної роботи.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється на семінарських та практичних заняттях. Поточний контроль включає перевірку знань здобувачів на практичних заняттях, зміст яких охоплює всі теми, передбачені робочою програмою дисципліни.

Іспит – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачів навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання певних видів робіт на практичних заняттях. Навчальна дисципліна «Страхування» закінчується іспитом, в зв'язку з цим обов'язково включається теоретичний та практичний матеріал в обсязі робочої навчальної програми.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виводиться із суми балів за поточну успішність та за екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)																			Додаткові бали	Оцінка за іспит	Підсумкова оцінка		
Змістова частина 1						Змістова частина 2						Змістова частина 3											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	ПКЗЧ 1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	ПКЗЧ 2	T13	T14	T15	T16	T17	T18	ПКЗЧ 3			
Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 6	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 6	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 2	Max 6	Max 6	Max 40	Max 100

T1, T2 ... T18 – теми змістових частин

ПКЗЧ 1,2,3 – підсумковий контроль змістової частини

Додаткові бали – за представлення результатів науково-дослідних робіт на конференціях, участь у неформальній освіті (професійних курсах, тренінгах, вебінарах; громадській освіті; професійному стажуванні; онлайн освіті тощо).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Презентації лекційного матеріалу з навчальної дисципліни «Страховання».
2. Презентації практичних занять до навчальної дисципліни «Страховання».
3. Методичні рекомендації для самостійної роботи до навчальної дисципліни «Страховання».
4. Тестові завдання з навчальної дисципліни «Страховання».

11. Рекомендована література

Базова

1. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страховання : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
URL: <http://surl.li/albiy>

2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с. URL: <http://surl.li/qgxyk>
3. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. - 328 с. URL: <http://surl.li/djrcd>
4. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152с. URL: <http://surl.li/sbjeu>
5. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч.посіб. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 288с. URL: <http://surl.li/qgxta>
6. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с. (Серія «Бізнес. Економіка. Фінанси») URL: <http://surl.li/sbjgm>
7. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посібн. Харків: ХНАУ, 2020. 252 с. URL: <http://surl.li/hlqbx>
8. Плиса В. Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. К: Каравела, 2019. 512 с. URL: <http://surl.li/mndpl>
9. Криленко В.І., Рудь І.Ю. Страхування: Навчальний посібник. Миколаїв, 2019. 260с. URL: <http://surl.li/sbjiv>

Додаткова

1. Пристемський О.С., Чечоткін В.В. Страхування сільськогосподарських виробників як запорука успішного розвитку аграрного сектору економіки України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 30. 2020. С. 214-217. <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/3369>
2. Ліштван О., Пристемський О. Інноваційні технології в обліку фінансових та страхових установ: блокчейн та штучний інтелект. // Сучасні виклики розвитку менеджменту та маркетингу в умовах євроінтеграції: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 16-17 травня 2024 р.). Львів: РВВ НЛТУ України. 2024. С. 228-229. <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/9588>
3. Карнаушенко, А., Петренко, В., & Боровік, Л. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ СТРАХУВАННЯ. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2022. (14), с. 85-94 <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2022.14.11>
4. Карнаушенко А. С. Страхування в системі економічної безпеки аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. №8 URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/7533>
5. Страхова діяльність : метод. реком. / уклад. : О. М. Гладчук, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 80 с.
6. Соціальне страхування : навч. посібник / М.Г. Марич. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с. URL: <http://surl.li/nltsi>
7. Loreau M. et al. Biodiversity as insurance: from concept to measurement and

- application. *Biological Reviews*. 2021. Т. 96. №. 5. С. 2333-2354.
8. Eckert, C., Neunsinger, C. & Osterrieder, K. Managing customer satisfaction: digital applications for insurance companies. *Geneva Pap Risk Insur Issues Pract* 47, 569–602 (2022). URL: <https://doi.org/10.1057/s41288-021-00257-z>
9. Wang Y. et al. How does COVID-19 affect China's insurance market? *Research on Pandemics*. Routledge, 2021. С. 218-230. URL: <http://surl.li/sbjnw>
10. Alijon N., Sherzod Y. Factors of insurance activity implementation. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*. 2022. Т. 1. №. 12. С. 20-24. URL: <http://surl.li/sbjoj>
11. Alzoubi H. M., Sahawneh N., AlHamad A. Q., Malik U., Majid A. and Atta A. Analysis Of Cost Prediction In Medical Insurance Using Modern Regression Models. 2022. International Conference on Cyber Resilience (ICCR), Dubai, United Arab Emirates, 2022, pp. 1-10, doi: 10.1109/ICCR56254.2022.9995926.
12. Боровік Л. В., Карнаушенко А. С., Петренко В. С. Факторинг: сутність, види та його переваги в фінансовій діяльності. *Ефективна економіка*. 2021. №11 URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/7519>
26. Про страхування: Закон України (редакція від 01.01.2024 2750-IX, 3498-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал ХДАЕУ
2. Наукова бібліотека ХДАЕУ <http://www.ksau.kherson.ua/nnb/ebhdau1.html>
3. Офіційні сайти органів управління фінансами:
  - <http://www.minfin.gov.ua> – сайт Міністерства фінансів України.
  - <http://www.rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України.
  - <http://www.sfs.gov.ua> – сайт Державної податкової служби України
  - <http://www.kmu.gov.ua> – сайт Кабінету Міністрів України –
  - <http://www.treasury.gov.ua> – сайт Державної казначейської служби України
  - <http://www.pfu.gov.ua> – сайт Пенсійного фонду України
  - <http://surl.li/sbgqw> – сайт Державної регуляторної служби України
  - <https://www.nssmc.gov.ua> – сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку
  - <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> - Міністерство економіки України